

BIBLIOLOGI CELEBRI

Nerva Hodoș
(90 ani de la trecerea în eternitate)

Ion MADAN,

doctor conferențiar, U.S.M.

Cu admirație și pietate ținem sfat cu marii noștri înaintași-patrioți. Printre aceștia un loc de referință îi revine celui mai de seamă bibliograf român Nerva Hodoș.

S-a născut în Baia de Criș, la 20 noiembrie 1869, ca fiu al lui Iosif Hodoș, membru al Academiei Române, și al Anei, fiica lui Simeon Balint, unul dintre fruntașii Revoluției de la 1848 din Transilvania. La București a sosit de copil, urmând liceul și apoi Facultatea de Litere. Era un tânăr deșiriat, retras, cu privire pătrunzătoare și plină de bunătate.

B.P.Hasdeu, veșnic ironic, văzându-l atât de înalt, îl întrebase ce interes are să crească peste colegii săi.

Viața și-a închinat-o studiului, scrisului și muncii de bibliotecă. A dus o viață modestă și grea de cărturar.

Fiind încă student, Nerva Hodoș se angajează, la 1 aprilie 1871, ca funcționar (ca „scriitor”) la Biblioteca Academiei Române. În același an este numit ajutor de bibliotecar; demisionează la 27 februarie 1895, dar la 20 martie 1896 se reangajează la Biblioteca Academiei, unde ajunge prim-ajutor de bibliotecar până la sfârșitul vieții.

Nerva Hodoș este unul dintre fondatorii bibliografiei românești. Cu începere din 1898 apare în fascicul *Bibliografia românească veche*, apoi în volum – Vol.I (1508-1716), 1903;

Vol.II (1716-1808), 1910; Vol.III (1809-1817), 1912 – sub semnătura lui Ioan Bianu și a lui Nerva Hodoș. Fiind preocupat de istoria tiparului românesc, publică în 1912 în **Convorbiri literare** lucrarea *Începuturile tipografiei în Țara Românească*. În 1903-1904 apare **Revista Bibliografică** înființată de

Nerva Hodoș, prima noastră revistă în acest domeniu. Reputația lui Nerva Hodoș, bine stabilită prin activitatea sa la Biblioteca Academiei și prin apariția multor dintre lucrările sale, contribuie ca în anul 1911 să i se încredințeze organizarea Bibliotecii Adunării Deputaților.

Împreună cu Alexandru-Sadi Ionescu, Nerva Hodoș semnează *Publicațiunile periodice românești (ziare, gazete, reviste)*. *Tomul I Catalog alfabetic 1820-1906* cu o introducere de Ioan Bianu.

Bolnav, Nerva Hodoș se stinge din viață la 14 noiembrie 1913, având numai 43 ani.

Ultimele clipe i-au fost împăienjenite, ca și lui Eminescu, murind într-un spital din Sibiu. În cultura și bibliologia românească Nerva Hodoș rămâne un harnic istoric și un bibliograf neîntrecut al neamului. A desfășurat o activitate rodnică pentru organizarea colecțiilor bibliotecilor Academiei și Adunării Deputaților. A militat pentru înființarea de biblioteci pu-

blice. A întocmit un catalog general al librărilor românești pentru anii 1885-1902.

De numele lui este legată și elaborarea volumelor XVI, XVII și XVIII din *Documente Hurmuzaki*. S-a ocupat de manuscrisele lui Eminescu, de ortografia limbii române, de Dinicu Golescu, de faptele de vitejie ale lui Vodă Mihai Viteazul.

Dar operele, care i-au adus meritate laude și un loc de mare cinste în cultura și bibliografia națională sunt *Bibliografia românească veche, Publicațiile periodice românești: ziare, gazete, reviste 1820-1906* și *Revista bibliografică*. Prima lucrare rămâne legată de competența, munca cu dăruire până la istovire, de vocația bibliografică a lui Nerva Hodoș. „Și totuși fără dânsul n-am avea neconținut la îndemână acel admirabil mijloc de informație care e *Bibliografia românească veche*, științifică și totodată artistică prezentare a acestei cărți de odinioară care e una din mândriile noastre. Ion Bianu, care o iscălește în primul rând, s-a sprijinit exclusiv pe munca subordonatului și colaboratorului său». (*Nicolae Iorga*)

Barbu Teodorescu subliniază calitățile bibliografului care pot servi ca model pentru cei ce sunt preocupați azi și în viitor de crearea lucrărilor bibliografice: «*Hodoș e omul amănuntului științific, al preciziei, al muncii de migală. Să publici puțin, dar consistent, iată deviza sa în viață. Este omul informației exacte și al aprofundării totale a materiei asupra căreia s-a aplecat*”.

Scrierile lui Nerva Hodoș au influențat cultura românească a Basa-

rabiei. Folosind *Bibliografia românească veche* de Ioan Bianu și Nerva Hodoș, Alexei Mateevici scrie un amplu studiu *Tipăriturile noastre bisericesti (Din trecutul cărților bisericesti tipărite în limba moldovenească)*, publicat în revista *Luminătorul*, în 1913 și apoi în limba rusă, în *Kișinevskie eparhialnîe vedomosti*, în 1915. Studiul este consacrat unității neamului românesc, credinței strămoșești, biruinței scrisului românesc, legăturii organice dintre cultură și spiritualitate, care este fixată în carte, în special în cartea creștină.

În lucrările *Mitropolitul Sucevei Dosoftei și activitatea sa cărturărească* (1914), *Cultura românească în Basarabia sub stăpânirea rusă* (1913) ș.a. Ștefan Ciobanu citează mereu *Bibliografia românească veche* de Ioan Bianu și Nerva Hodoș.

La acești mari înaintași au făcut școală Alexandru David și Paul Mihail, avându-i ca model pentru lucrările lor fundamentale privitor la cartea *românească basarabeană*. Apoi în perioada postbelică metodologia *Bibliografiei românești vechi* a fost folosită din plin la crearea catalogului colectiv **Cartea Moldovei** (1990-1992) pregătit de colaboratorii Nina Matei, Valentina Farmagiu (Biblioteca Națională) și Claudia Slutu (Biblioteca Academiei de Științe).

Lucrarea fundamentală *Publicațiile periodice românești 1820-1906* de Nerva Hodoș și Alexandru-Sadi Ionescu a servit ca model la întocmirea Catalogului *Presa basarabeană de la începuturi până în anul 1957*(2002), elaborat de Biblioteca Municipală „B.P.Hasdeu”.